

“AGUR!!”

“ARZELUS eta ARRIETA´tar AMALE”

1.924. 02. 19 – 2.015. 09. 28

Atutxa eta Agirre´tar Paul

Zornotzan 2.015eko urtean Azaroaren 27an.

Euskal aberkide eta euskaltzale su-
tsu bat il jaku, euskerearen eta
euskal nortasunaren alde bere bi-
zitza emon dauena, etenbageko eta maita-
garrizko bizi ekintza baten.

Al izan dauan euskeraren aldeko erakun-
de guztietan sartuta egonda. Eta Do-
nostin bizi arren, gorputzez ez bazan bai
gogoz, Euskerazaintza ta Euskerazaleen
batzarretan beti euki dogu kiden artean.

Baiña berba geiagorik egin bage, goazan
zeazten bere bizitza, jakin daigun zelakoa
izan dan euskal nortasun aundiko emaku-
me au, gorputz txikikoa izan arren.

Amalen aurkezpena.

Arzelus eta Arrieta´tar Amale, Arzelus´tar Ander eta
Arrieta´tar Amaliak, Donostin irasi eben euskal kabi
ederrenean jaio zan, 1.924ko urtean Otsaillaren 19an.

1.928ko urtean bere aitak, Amalek lau urte eukezala,
aurkeztu eban Donostiko antzoki baten leenengo oguz-
penean⁽¹⁾: “Ni naiz sudurmotz berritsu bat” buruz min-
tzatu edo ozontzeko. Eta Jardun-aldi onegaz, Euskal
Irratiko lenengo emakume esatari biurtu zan.

1.932ko urtean Epaillaren 2an, Ander aitak, “Neska-
mearen marmarrak”, alkarrizketetan aots gozoz min-
tzatzeko idazten ebazanak, ibili eban Amale ozen al-
ditan, zortzi urte eginbarri euki ebazanetik, Donostiko
Irrati Alkartearen ozengaillu⁽²⁾, bai eta Euskalerrietan
egozan Irratietan mintzatzen. Amale berak, jolas antze-
ko baten egiten ebazanak.

Gure euskalzale asko igaro ziran Irrati´orreetatik denbora
aietan, Lizardi´tar Xavier, Aitzol, Monzon´tar Telesforo,
Arrese´tar Emeterio, Orixe, Alzaga´tar Toribio, Zipi-
tria´tar Elbira, Garbisu´tar Tomas, Lafit´tar Jean eta abar.

Urrezko denborak ziran areik Euskerearen zabaltasune-
rako, geiago, Arzelus´tar Ander “Luzear” eta Zubimen-

di´tar Joseba´lango euskal arduradun zin-
tzoak euki ezkerro.

Urkiaga eta Basaraz´tar Esteban “Lauaxe-
ta”k esaten eban: “Euskalerrian ez egonla
etxerik, umetxo au biotzetaraino sartzen
etzanik”.

1.934ko urtean, espainiar errepublikako
jaurkintzak debekatu ebazan euskerazko
emonaldi orreik, eta naita antzez lanetan
ainbat lan egin arren guda amaitu arte, ez
zan geiago iratiaren aots gailluaren aurrean
agertu, nai eta bere aitagaz Euskalerriko erri
guztietatik ipui kontari eta abeslari ibili.

1.936ko urtearen guda erdian Bilbotik iga-
ro ostean, Ipar-Euskalerrira joan zan Ama-
le sendi guztiagaz, aita izan ezik, 1.944ko
urterarte Santoña, Burgos eta Madrilleko
espetxeetatik euki ebelako.

Guda-oste latza izan zala esaten eban
Amalek, eta Frankok aginduten ebazan zi-
gorragaitik, bere aita Burgos eta Madrille-

(1) Oguzpenean = recitación, declamación. (2) Ozengailluetatik = altavoz, o de los micrófonos de Radio-Unión de Donosti.

ko espetxeetatik bost urte'terdi ibili ostean, etxera etorri zanean, Frankoren zigorrezko agindu zitalak ostera urrundu eban erdiugarte onetatik, erbesteko 200 edo 300 kilometruetara.

Eta Luzear'ek, ezanez kikiltzen Franko'ren zamakuntzakaz, Frantzira aldatuta, ixilpeko Euskal-Irrati ipini eban lanean.

Erakunde lez egiten genduzan alkarrizketetan, euren aita gizontasunezko sasoi onenean egoalako, sekula be etzala gelditzen Euskadi ta Euskerearen aldeko ekintzetan, esaten eban Amalek.

Eta Euskal-Nortasun edo Izatasuna zalantzan egoalako, bizi osoa emon eutson Euskalerriari, arik eta bera gaxotu arte.

1.949ko urtean Dagonillaren 27an, 51 urte euki eukezala il zan Amalen aita. Bere gorpua, Muñoz sendiari esker ekarri eben Donostira. Baiña ez izti-llurik bage, esaten eban Amalek.

Amale'n ezkontza.

1.948ko urtean Azaroaren 27an, Zinkunegi'tar Joseba sendagille ta gizon andiaren seme Andoni'rekin ezkondu zan, eta bederatzi alaba-seme euki arren, ez zan kikildu, Zipitriatar Elbira "Ira" andareño aundiagaz, ixilpeko ikastaroak antolatu eta ume ta nagusientzat etxerik etxe, jota-ke eurei euskerea irakasten. Ekintza orren bitartean jaio zan bere lenengo seme Ander.

Ikastoak.

1.968ko urterarte iraun eban bere etxean, euskerazko ikasketak aurrari emoten, eta ordutik aurrera adiñekoakin, beste urte askotan.

1.970eko urtean baimendu ziran ikastolak, eta oraindiño iraun eban urte batzuetan euskerea irakasten.

Euskerazaintza.

1.979ko urtean Kardaberazen bidetik sortu zanean Euskerazaintza edo Euskerearen Erri Academia, ezagutu neban nik Arzelus eta Arrieta'tar Amale. Lenengo illean amabostero eta gero illeroko zapatu guztietan alkartzen giñe, Tolosa, Eibar, eta Deban egiten genduzan batzarretan. Beti irripartsu, arduradun ta laguntzeko prest euki genduan gure Amale maitagarria.

Badakit arduratuta egongo dala, bear dogun laguntza goiko Zerutik Euskalerriari ta guri emoteko.

Eriotza.

2.015eko urtean Irailaren 28an il jakun Amale, bere sendiaren maitasunezko babesean.

“AGUR AMALE” “EGUN AUNDIRARTE”

Atutxa eta Agirre'tar Paul
Zornotzan 2.015eko urtean Azaroaren 27an.

